

Postbus 30460, 2500 GL Den Haag, telefoon 070 3737312, fax 070 3464926, e-mail redactie@pw.nl, website pw.nl

Uitgever

KNMP, Den Haag

Uitvoerend uitgever/Hoofredacteur

N. van Haarlem

Redactie

Vakredacteurs: mevr. drs. H.F. Croonen, drs. J. Klein Haneveld, drs. M. Tent
bureauredacteurs: E. Bos, mevr. A. Ligtenberg, mevr. E. Stolker
redactie-assistent: mevr. F.A. Mastenbroek
bladcoördinator: mevr. drs. M. van Neste
eindredacteur: ir. A.K.S. Polderman

Commissie van Toezicht

Voorzitter: prof. dr. F.W.H.M. Merkus; *secretaris:* drs. B.H. Graatsma; *leden:* dr. P.P. Dessing, mevr. drs. A.C. Huizer-Boehmer, dr. A. van der Kuy

Coördinatoren special interest groups

mevr. dr. A.I. Bierman, drs. R. Broeksema, prof. dr. J.R.B.J. Brouwers, dr. P.P.H. Le Brun, mevr. drs. L.W.M. Eppenga-Keder, mevr. dr. J.A. Erkens, dr. R. Fijn, dr. R.J.E. Grouls, mevr. dr. J.G. Hugtenburg, drs. M. van Hulst, drs. F.K. Jagroep, drs. F.G.A. Jansman, mevr. dr. F. Kadir, dr. J.W.F. van Mil, dr. M.J. Postma, mevr. drs. M.C. Roper-Venema, mevr. drs. E.V. Uijtendaal, dr. H.H. Vincent, drs. H.T.M.E. Welten

PW-werkgroep Ziekenhuisfarmacie

Voorzitter: prof. dr. H.J. Guchelaar
Leden: mevr. dr. P.M.L.A. van den Bemt, drs. J.P.A. Branje, drs. F.G.A. Jansman, dr. R. Janknegt, drs. R. de Jong, drs. E.N. van Roon, drs. J.J.W. Ros, dr. A. Vermes
Vaste medewerkers: prof. dr. J.E. Degener, E.M. Delhaas, dr. A.B. Groeneveld, prof. dr. G.J. de Jong, prof. dr. J.H.G. Jonkman, prof. dr. J.J. van der Werf

Abonnementen/adreswijzigingen

KNMP, Administratie, Postbus 30460, 2500 GL Den Haag, telefoon 070 3737141, fax 070 3922465

Advertenties

Buro Weijer b.v., Postbus 226, 9640 AE Veendam, telefoon 0598 623065, telefoon personeelsadvertenties 0598 613305, fax 0598 613827, e-mail: info@bw.nl
Advertenties kunnen door de KNMP zonder opgaaf van redenen worden geweigerd.

Vormgeving

iINDEX, Utrecht

Fotografie

Argos Fotoburo, Den Haag

Druk

Alfabase, Alphen a/d Rijn

Het *Pharmaceutisch Weekblad* verschijnt iedere vrijdag.

De doelstelling van het *Pharmaceutisch Weekblad* is het bevorderen van de farmacie met het oog op de individuele en collectieve gezondheidszorg. Het toezicht op de kwaliteit van het *Pharmaceutisch Weekblad* berust bij de Commissie van Toezicht, die wordt benoemd door de Algemene Vergadering van de KNMP. De Commissie van Toezicht ziet erop toe dat het redactionele beleid, de inhoud en het niveau van het Tijdschrift beantwoorden aan de doelstellingen, zoals omschreven in het Redactiestatuut, gehoord hebbende de opvattingen van de Algemene Vergadering van de KNMP.

Binnen de grenzen van het Redactiestatuut is de redactie onafhankelijk. Opgenomen artikelen geven niet noodzakelijkerwijs de mening van de KNMP weer. Leden, buitengewone leden en kandidaatleden van de KNMP ontvangen een abonnement uit hoofde van hun lidmaatschap.

Abonnementen voor niet-leden van de KNMP (alle prijzen exclusief BTW): Nederland, België, Suriname, Aruba en Nederlandse Antillen € 154,50 per jaar; daarbuiten € 360,50. Abonnementen worden stilzittend telkens voor een jaar verlengd indien niet voor 1 december een opzegging is ontvangen. Losse nummers € 7,75. Stempelbanden verkrijgbaar.

Zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie is het niet toegestaan artikelen of gedeelten daarvan over te nemen, te (doen) publiceren of anderszins openbaar te maken of te vermenigvuldigen.

© KNMP 2004

P.M.L.A. van den Bemt

Niet malen

IC-patiënten kunnen problemen hebben met enterale voeding vanwege een verminderde motiliteit van het maag-darmstelsel, zoals Jessurun e.a. in dit nummer van het *Pharmaceutisch Weekblad* beschrijven (blz. 392). Desondanks heeft sondevoeding de voorkeur boven parenterale voeding. Bij patiënten die via de sonde gevoed worden, moeten ook de geneesmiddelen vaak via die sonde toegediend worden. Uit onderzoek is gebleken dat toediening van geneesmiddelen via de sonde een risicofactor is voor het maken van toedienfouten op de IC [1]. Veel geneesmiddelen mogen namelijk niet gemalen worden, hetgeen wel nodig is voor toediening via de sonde. Malen kan dan gevaar opleveren voor de verpleegkundige (cytostatica) of leiden tot verlies van de maagsapresistentie of van de vertraagde afgifte van het geneesmiddel (waardoor de werking vermindert en/of bijwerkingen ontstaan).

Dit is een probleem dat door de ziekenhuisapothekers in Nederland op verschillende manieren aangepakt wordt. Het eenvoudigste is het maken van lijstjes met geneesmiddelen en de manier waarop deze door de sonde toegediend moeten worden. Onlangs beschreven Sturkenboom en Boom een wat groter project [2]. Een soortgelijk project is uitgevoerd in de Tilburgse ziekenhuizen, in het kader van het CBO doorbraakproject medicatieveiligheid.

Oralia-databank

Of het nu gaat om lijstjes of om grotere projecten, alles begint met de kennis die er bestaat over de juiste wijze van toediening van geneesmiddelen via de sonde. Het is zaak de vaak versnipperde kennis (alle lokale lijstjes die in de Nederlandse ziekenhuizen bestaan) te bundelen, te valideren en te onderhouden. Kortom, kennismanagement in relatie tot sonde en geneesmiddelen! In Tilburg is in samenwerking met Leeuwarden daartoe het initiatief genomen door het opzetten van een zogenaemde oralia-databank. Deze databank moet van alle orale geneesmiddelen informatie gaan bevatten met betrekking tot het wel of niet vermalen mogen worden, de bruikbaarheid van de 'oplosmethode' [2] en eventuele alternatieven voor toediening door de sonde. Daarnaast worden er foto's in opgenomen van de voor- en de achterkant van de tabletten en informatie over de farmaceutische vorm (wel/geen breukgleuf, wel/geen retardvorm, wel/geen gluten erin) en over het innametijdstip in relatie tot de maaltijd. Op dit moment wordt hard gewerkt aan het vullen van de databank, waarbij van alle geneesmiddelen daadwerkelijk getest wordt of de 'oplosmethode' werkt (in een spuit met water valt de tablet binnen twee minuten uiteen) en of de tablet gemalen kan worden.

Op deze wijze ontstaat een bron van informatie die uiteindelijk landelijk geïmplementeerd en onderhouden zou moeten worden. Daartoe is het NVZA-beleid met betrekking tot kennismanagement van groot belang. De bestuurlijke tweedaagse van de NVZA zal veel aandacht besteden aan kennismanagement in het algemeen, niet alleen in relatie tot de sonde. Want als we als ziekenhuisapothekers met zijn allen willen groeien als farmaceutisch specialist, dan zullen we onze kennis moeten delen en dus niet malen in brokjes informatie die alleen lokaal beschikbaar zijn ●

LITERATUUR

- 1 Van den Bemt PMLA, Fijn R, Van der Voort PHJ, et al. Frequency and determinants of drug administration errors in the intensive care unit. *Crit Care Med.* 2002;30:846-50.
- 2 Sturkenboom MCG, Boom FA. De voordelen van 'ja, tenzij'. *Pharm Weekbl.* 2003;138:1331-4.